

Paraules de regraciament

Amics i companys de lletres,

En primer lloc he d'agrair-vos que en honor a la memòria del meu pare, el gran prosista Prudenci Bertrana, m'encomaneu aquest ^{català} ~~petit~~ ^{gran} parlament de gràcies. Jo no sóc digna de figurar entre vosaltres per la senzilla raó que mai ~~no m'he~~ ocupat activament ~~i amb poca feines he participat~~ ^{de} la noble ^{taula} ~~feita~~ dels Jocs Florals. I, certament, ni a vosaltres se us hauria ocorregut encarregar-me'l ni a mi m'hauria escaigut ~~l'~~ acceptar si no ho fessim, vosaltres i jo, a la intenció i memòria d'aquell que tant devia als Jocs Florals i de qui, per honra i goig meu duc el ~~nom~~ patronímic.

Les meves gràcies no brollen simplement de la meva ploma en un acte social de cortesia, brollen directament del meu cor filial, ^{sincera} ~~ardent~~ment, fervorosament català.

Si Prudenci Bertrana pogués ~~dir-me~~ ^{dir-me}, sens dubte em somriuria i jo li tornaria el somriure en una entesa sentimental ~~ment~~ perfecta, feta d'amor a Catalunya i de respecte i reconeixement als Jocs Florals.

Commemoració

Ell sabia i jo no ignoro el que aquesta festa poètica ha estat per a Catalunya i seguiria éssent-ho si l'etern i constant enemic de la nostra cultura no ens privés de ~~seguir~~ ~~celebrar~~-la amb la puresa, ~~l'~~esplendor i ~~la~~ ressonància literàries i socials d'altres temps.

Quan ara fa uns anys vaig escriure un opuscle titulat: SORTS I DISSAROTS ^{esmenes} DE LA LLENGUA CATALANA (no publicat perquè no vaig voler acceptar les ~~rectifi-~~ ~~cions~~ de la censura) Joan Maspons i Anglesell em va dir : " No oblideu dedicar uns paràgrafs a la festa dels Jocs Florals. Parlar de literatura i de llengua catalanes, ~~seguint Maspons i Anglesell~~, sense esmentar la influència que sobre ambdues ha tingut la Gaia Festa , seria un error i una ingratitud.

Recullo les paraules de Maspons i Anglesell i les faig meves. Reconec que gràcies a la instauració dels Jocs Florals, la Renaixença ^{literària} catalana va fer un gran pas endavant . Els poetes catalans, encara tímids, indecisos i desorientats ^{degu-} gràcies a un llarg període de decadència, acudien als Jocs Florals, no en cerca de diners ni de glòria sinó en cerca d'encoratjament d'estímul . Ells no ignoraven que llur llenguatge era pobre, simple, bastard, vacillant però

se van llençar heroicament, humilment i catalanescaament a conrear-lo/ amb l'esperança, no fallida, d'un recobrament de la nostra llengua . I, tots ^{aquells} ~~six~~ conreadors dels Jocs Florals instaurats, van ésser els ^{autèntics} veritables capdevaners de la Renaixença encara que avui tothom ho hagi oblidat.

Els pocs genis de la nostra literatura - de genis ~~sofen~~ haver-ni pocs - potser haurien resorgit de la ~~decadència~~ pel seu propi impuls natural com els crocus i les primules sorgeixen de la neu en arribar la primavera. Però pocs haurien tingut la força ^{de fer-ho sense} la invitació a éscriure i a ~~presantar~~ que els brindava la Gaia Festa . Tothom hi fa verba , tothom inventa facèsies a propòsit dels Jocs Florals (alguns amb força gràcia com Russinyol amb els Jocs Florals de Can Prosa) . Qui ~~més~~ qui ~~menys~~, tracta de ridiculitzar-los oblidant que la tasca dels Jocs Florals , com els cors ~~d'~~ en Clavé, com el teatre ~~de~~ Pitarrà, com els Setze Jutges de l' ^{Espinós} ~~de~~ són formes més o menys selectes i refinades, més o menys populars i vulgars de patriotisme. I per a servir el país tots els camins són bons, sobretot quan el país travessa aquest llargs períodes de decadència.

Els ~~grans~~ ^{grans} com els petits poetes , els cèlebre com els obscurs prosistes,

 debem encoratjament i ajuda a aquesta institució . / Qui més qui menys dels

 nostres pares i, potser nosaltres mateixos, hem encetat la nostra carrera

 literària tirant als Jocs Florals i guanyant-hi un premi. Fore llarg enumerar

 tots els escriptors catalans que els deuen la primera empena . Segurament

 Jocint Verdaguer és un d'ells i Caterina Albert que va encetar el pseudònim

 Victor Català provant fortuna als Jocs Florals d'Olot i Prudenci Bertrana ,

 del qual avui celebrem el ^{qui} centenari (envià el manuscrit de Josafat, el seu pri-

 mer llibre, a la Festa de la Bellesa de Palafrugell . ^{La novel·la no fou premiada} ~~Sembla que~~ per escrupòls

 moralitzants ^{dels} ~~els~~ mantenedors ~~no va obtenir el premi però la novel·la fou im-~~

 presa immediatament a Palafrugell mateix i ~~va~~ produir ~~una~~ gran sensació entre

 els lectors d'aquella època.

La carrera literària de Bertrana, sense dependre exclusivament dels Jocs

 Florals no se n'aparta mai. ~~La~~ Comença en els Jocs Florals de Palafrugell l'

 any 1906 i la clou ^{en} els Jocs Florals de Barcelona ^{l'any} ~~en~~ 1936.

 En 1910

Amb uns fragments de Proses Bàrbares guanya la copa d'argent als Jocs

 Florals de Barcelona . En 1911 hi pronuncia el seu discurs de mantenedor,

L'any 1923 guanya el premi Concepció Rabell amb ~~l'any~~ el seu recull de proses: Els Herois. L'any 1933 obté el Fasthenrat amb El Comiat de Teresa. I en l'any fatídic de 1936 pronuncia el seu **discurs** de president que és com una llei de testament literari i el seu comiat al públic i a les lletres catalanes. A partir del trenta sis el silenci més feixuc embolcalla l'obra literària de Prudenci Bertrana. Trist, decebut, aclaparat per les **circumstàncies** mor d'una malaltia de cor en l'any 1941.

Alguns anys després de la seva mort es publica i es ven mig clandestinament la seva ~~arrera~~ obra ^{pòstuma} L'Impenitent Bertrana sembla tan mort ^{oblidada} ~~literàriament~~ com ^{el seu cas} ~~corporalment~~. ^{Aquella} ~~la seva~~ bellíssima i acurada prosa roman enterrada en alguna biblioteca i pocs, molt pocs, senten el goig de desenterrar-la i llegir-la. Els joves no ~~la~~ coneixen. Alguns no ignoren que ^{Bertrana} ~~ha~~ existit i que el seu lèxic rural ~~inaturalista~~ és abundant i matitzat i la seva prosa, minuciosa i detallista. Coneixen alguns títols dels seus llibres però només els títols, el text no. Ningú no té temps de llegir. Fenòmen curiosíssim dels nostres temps: quant més s'escriuenys es llegeix. Hom ha pedut la costum de llegir. En aquest

petit però gran país tenim de tot i, entre altres coses, crítics literaris /
 acredita díssims . Un d'aquests, el nom del qual no es pot pronunciar sense
 llevar-se el barret ,ha dignat jutjar l'obra completa de Prudenci Bertrana sen-
 sa llegir-la (això s'endevina de tres hores lluny) Ha escrit, naturalment en
 castellà : que Prudenci Bertrana era un segundon de les lletres catalanes obli-
 dant que el castellà posseeix altres termes més adequats per a qualificar ^{un escriptor} de
~~mediocre~~ ~~mitjària~~ ~~l'obra~~ d'un ~~heroi~~ i d'una ~~prosa~~ ~~barbàrica~~.

Un altre dels personatges capcers de la nostra crítica ha dedicat un llarg
 article al centenari de Prudenci Bertrana. ^{on} ~~En dit article~~ no es parla de l'
 obra de Prudenci Bertrana, probablement perquè l'autor - ~~més honrat que no pas~~
~~l'altre~~ no ha tingut temps de llegir-la. L'escriptor esmentat que és una mena
 d'esperit sant de les lletres catalanes, posa la seva prestigiosa signatura
 sota l'article esmentat i roman satisfet i descansat. ^{convencut que els lectors s'he ompassen tot de descansat}
~~Igualement~~ ^{els} hi queden ~~els~~
 directors i redactors literaris, els quals, lògicament, tampoc no han tingut
^{de llegir} temps, l'article esmentat i encara menys ^{alguna} l'obra ~~completa~~ del gran prosista cata-
 là .Si els cimals i els guies de la literatura contemporània no tenen temps de
 llegir, ^{en} fan de crític únicament per a guanyar unes pessetes i es veuen obli-

gats a escriure corre-cuita coses superficials i ~~fa els que no convenen~~
~~al~~ ; què podem lògicament esperar del lector corrent que no llegeix per
obligació sinó per gust a hores ~~escaduferes~~ ? No res, penso. El contrari seria
somniair truites.

Un escriptor ~~pot~~ dels més cotitzats actualment em deia un dia parlant dels
mestres de la literatura catalana de començament de segle : "Sóc massa jove
per a conèixer-los " Vaig comprendre que ~~la nostra~~ ^{en el seu concepte cada} generació ha de ^{conèixer la} prescindir
~~de la generació passada i que la generació jove ha de prescindir de~~ ^{que li correspon i prescindir de les passades,} ^{la nostra} ~~XXXXXXXXXX~~

Només s'ha de llegir els de la mateixa generació i encara de premsa. Es un
concepte nou de ~~la crítica literària~~ ^{la crítica literària}. La història de la literatura catalana,
^{la crítica literària} comença amb Pedroló i acaba ^{amb} Saladrigas. Pedroló ^{seria} es un vell que sap escriu
re català. Saladrigas ^{és} un jove que encara no en sap però que en sabrà aviat
Qualsevol se'n recorda d'un tal ~~Andreu~~ Bertrana que va publicar la seva
primera novel·la en 1906! Diuen que escrivia un català tan ric, tan pur, tan
saborós, que la seva prosa rural embaumava com les herbes camperoles i sonava
com ^{la} mateixa remor de la naturalesa . Però no ens podem entrenenir a llegir

Tenim pressa d'escriure, de guanyar un premi, de publicar. Ens acontentarem del pobra i feble ~~Vocabulari~~ ^{Vocabulari} ciutadà, consultarem el diccionari, sobretot el de l' Albertí que ens permet escriure en català bo i pensant en castellà.

Pressa! Pressa! Pressa! Fem-ho tot de pressa i com Déu volgui. Aquesta és la característica dels nostres temps. ~~De fullejar se'n diu llegir,~~ Prudenci Bertrana no en tenia mai de pressa. La seva prosa ~~es anava formant~~ ^{es formava} dintre seu any darrera any en contacte directa amb la terra i amb els homes de la terra, aplegada, amorosida, perfeccionada en el silenci d'una vida íntima i recollida. La prosa bertraniana no es per a ésser llegida anant en autobus o en un cafè davant ~~de~~ la televisió o escoltant discos. Per això el públic en general i els crítics en particular no coneixen Bertrana. I és també per això que la seva filla carnal i ~~la~~ admiradora intel·lectual ^{condicional}, us dona unes gràcies fervorosíssimes ~~per haver-li dedicat aquest homenatge.~~ ^{ms} Per haver recordat que ~~vera~~ ^{Pau i Barba} un gran escriptor i un gran català i haver-li dedicat aquest homenatge.